

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ У АВТОНОМНОМУ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто специфіку використання мультимедійної презентації у викладанні іноземних мов, проаналізовано формування елементів автономності студента в процесі роботи над презентацією. Визначено й охарактеризовано базові критерії мультимедійної презентації як невід'ємні складові успішного автономного вивчення іноземної мови.

Ключові слова: мультимедійна презентація, автономне навчання, етапи презентації, самостійність, мотивація.
Е. ІЖКО

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ПРЕЗЕНТАЦИЙ В АВТОНОМНОМ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

В статье рассмотрена специфика использования мультимедийной презентации в преподавании иностранных языков, проанализировано формирование элементов автономности студента в процессе работы над презентацией. Определены и охарактеризованы базовые критерии мультимедийной презентации как неотъемлемые составляющие успешного автономного изучения иностранного языка.

Ключевые слова: мультимедийная презентация, автономное обучение, этапы презентации, самостоятельность, мотивация.

Е. ІЖКО

USING MULTIMEDIA PRESENTATIONS IN THE AUTONOMOUS LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES

The article is devoted to the problem of the of the project method and developing the skills of the presentation during the autonomous language learning.

The use of presentation at the foreign language learning and its characteristics are considered from the point of view of their effectiveness. The basic elements of the presentation are identified and described as integral components of successful autonomous language learning. The presentation that corresponds to the principles of autonomy learning and suits for all types of students was developed. The results of the project are introduced in the article.

It was found that the goal of using presentations during learning foreign languages is to help students to consciously control how they learn so that they can be efficient, motivated, and independent language learners. The organization of the presentation encourages students to take the responsibility and reflect on their own thinking process as well. Understanding the language learning process will encourage students' acquisition and critical analysis of language learning issues. It can be concluded that the presentation is a necessary part of autonomous learning. It should be emphasized that the criteria for the presentation work and learning autonomy are similar. Both the presentation and autonomous learning are characterized by following features: self-organization in learning, implementation and use of strategies and methods, changing the traditional role of the teacher, possibilities of self-assessment, integration of previous experience, focusing on your own learning style. The main purpose of the method of using presentation is the possibility of self-knowledge acquisition process in solving practical problems or problems that require the integration of knowledge from different fields. This goal cooperates with the main goal of autonomous learning - to teach students to learn and work independently and responsibly. It can therefore be concluded that the project method with the final presentation is the best way of the formation and development of autonomous learning skills.

Key words: presentation, motivation, autonomy learning, independence, strategies and methods.

Однією з головних цілей сучасної вищої освіти є надання студентам знань і навичок, що дозволяють їм ефективно самостійно регулювати свій процес навчання. Тому автономне навчання стало популярною темою в мовній освіті. Мультимедійна презентація може бути стимулом розвитку навичок автономного навчання. Під час проведення презентацій студенти вчаться бути більш самостійними, відповідати за процес створення презентації, підходити

творчо до завдань. Праця над мультимедійною презентацією добре мотивує студентів, що в свою чергу призводить до покращення результатів у навчанні. Існує велика потреба в дослідженнях, які фокусуються на відносинах між окремими формами практики презентації, що сприяють розвитку автономії. Найбільш гостро відчувається потреба в емпіричних дослідженнях, які будуть підтримувати теоретичні припущення, на яких ґрунтуються форми практики. Виникає проблема вибору найбільш ефективного алгоритму впровадження мультимедійної презентації в процес навчання з метою формування навичок автономності у майбутніх перекладачів.

Різні аспекти мультимедійної презентації на заняттях у процесі вивчення іноземних мов вивчали такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Власенко Л. В., Драб Н. Л., Маханькова Н. В., Мокрушина Л. В. Полат Е.С., Тарнопольський О.Б. Авсюкевич А. Ю., Хатчинсон Т., Май Дж., Повелл М. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12].

Маханькова Н. В., Мокрушина Л. В. [3] розглядають мультимедійну презентацію (МП) як підвид комп'ютерної педагогічної технології, що має особливу структуру (мета, завдання, принципи, алгоритм застосування, методи, умови), спрямовану на становлення професійно-творчої компетентності студентів. Вчені розглядають МП під різними кутами зору, але виділяють однакові переваги, використання МП на заняттях іноземних мов, а саме: висока мотивація студентів; активізація уваги; можливість навчати всім видам мовленнєвої діяльності; використання різних організаційних форм заняття: групових, парних, індивідуальних; формування основних видів компетентностей перекладача: мовна, інтерпретаційна, міжкультурна, фахова, соціальна та медіа компетентності; формування самостійності та відповідальності за своє навчання; здійснення контролю засвоєних знань та систематизація матеріалу. Інші вітчизняні вчені [1, 2, 5] у своїх дослідженнях приділяють увагу МП у сфері ділового спілкування іноземними мовами для економічних спеціальностей.

На жаль, бракує досліджень в області сприйняття мультимедійних презентацій як інтерактивного методу формування навичок автономного навчання.

Мета статті – розглянути специфіку використання мультимедійної презентації у вивченні іноземних мов; простежити формування елементів автономності студента в процесі роботи над презентацією.

Розроблена в 1987 р. Робертом Гаскінсом та Деннісом Остіном програма Power Point спочатку була призначена виключно для підтримки презентацій і резюме у сфері бізнесу, проте в даний час вона активно застосовується в галузі освіти.

Ми згодні з думкою вчених Маханькової Н. В., Мокрушиної Л. В. [3], що індивідуалізація навчання студентів при використанні МП сприяє реалізації принципів активного, самостійного, творчого навчання, при якому студенти самі вибудовують свою освітню траєкторію на всіх етапах конструювання та впровадження МП в навчальний процес.

Під кутом зору автономного навчання, вважаємо важливим акцентувати увагу на визначених вченими Маханьковою Н. В. та Мокрушиною Л. В. [3] основних функціях МП, а саме:

1. по відношенню до студента:

- продуктивно-творча функція реалізується в застосуванні елементів творчості при вирішенні навчально-творчих завдань проблемного характеру (в ході розробки та впровадження презентації);

- розвиваюча функція пов'язана з можливістю зміцнювати пам'ять, тренувати критичне мислення, формувати вміння і навички застосування знань на практиці в нестандартних умовах, змінній ситуації, які активізують здібності учнів аналізувати, узагальнювати, оцінювати інформацію, яка відбирається для МП;

- комунікативна функція припускає, що процес навчання іноземної мови проводиться як навчання засобу спілкування учасників освітнього процесу за

допомогою навчальної презентації, в якій відображається послідовність кроків цього спілкування, задаються зміст, ключові опори тощо;

- інформаційна функція означає, що студент активно користується інформацією, попередньо відібраною, проаналізованою, систематизованою і особливим чином представленою у презентації;

- тренувальна функція зводиться до того, що студенти можуть застосовувати навчальну презентацію в самостійній роботі під контролем і без контролю викладача, при підготовці домашніх завдань, до заліку або іспиту, а також на педагогічній практиці;

- рефлексійна функція знаходить своє відображення в оцінці навчальних досягнень та рефлексії;

- мотивуюча функція проявляється у становленні таких позитивних якостей особистості студента, як пізнавальний інтерес, вміння систематично працювати, навички самоконтролю і самооцінки, у формуванні мотиваційної основи навчально-творчої діяльності.

2. Основні функції МП по відношенню до викладача:

- контролююча функція передбачає можливість здійснювати планомірний, систематичний, поточний контроль за ходом і результатами навчання, визначати стан засвоєних студентами знань, умінь і навичок, рівень сформованих компетенцій;

- керуюча функція пов'язана з можливістю координувати процес навчання студентів;

- організація колективної творчої діяльності учнів при розробці мультимедійного проекту, що передбачає моделювання соціальної взаємодії в малій групі, кооперацію, розподіл обов'язків, ділове спілкування в процесі уроку, самоконтроль, самовідповідальність за навчальний результат і освітній продукт [3].

Ці функції яскраво демонструють переваги використання МП на заняттях вивчення іноземної мови з метою формування умінь та навичок автономного

навчання, оскільки вони включають в себе всі компоненти автономного навчання.

Підстави для використання презентацій проектів можуть бути найрізноманітнішими: розповсюдження знань, досвіду; розповсюдження ідеї проекту; унаочнення результатів проектної роботи; частина самопрезентації учбового закладу тощо.

На нашу думку, щоб гарантувати успішне проведення презентації, треба заздалегідь ознайомлювати студентів з певними методами, прийомами та техніками, зокрема, методами синтезу, аналізу, індукції, дедукції, порівняння, зіставлення, опису, систематизації. Кожен метод реалізується за допомогою наукових прийомів (суцільна вибірка матеріалів, класифікація матеріалу за певними параметрами, статистична обробка отриманих результатів тощо). Такий підхід відповідає основному принципу автономного навчання – навчанню вмінню планувати і аналізувати своє навчання. Важливою умовою автономного навчання є знання і володіння стратегіями навчання. У студента під час роботи над проектом поступово розвивається здатність використовувати певні техніки та стратегії навчання на іншому автентичному матеріалі. Таким чином, він вчиться самостійній організації власного процесу навчання.

Проаналізувавши праці вчених [1, 2, 3, 5, 6, 7, 14], можна відзначити, що для успішної презентації важливі чотири етапи: планування, підготовка, здійснення та оцінка. Слід відмітити, що ці етапи співзвучні з фазами самоконтролю в процесі автономного навчання (фаза старту, фаза планування, фаза управління та контролю, фаза підсумку). Це означає, що студенти повинні самостійно організувати підготовку та проведення презентації з точки зору цілей навчання, змісту і результату, а також вибору методів і прийомів, часу і місця навчання, що сприяє формуванню та розвитку навичок автономного навчання. Під час планування слід визначити мету, задачі, зміст, цільові групи та форму презентації, змодельовати драматургічну структуру презентації. При плануванні виступу викладачеві необхідно спрогнозувати зміну видів

навчальної діяльності студентів, їх чергування і дозування з урахуванням працездатності учнів і етапу заняття [3].

У підготовчий період перевіряються оснащення аудиторії, наявність допоміжних засобів, вирішуються організаційні задачі. Важливо проаналізувати зміст презентації з точки зору пізнавального інтересу аудиторії, достовірності інформації, ясності викладу матеріалу, його актуальності, точності і корисності. Для забезпечення ефективності сприйняття інформації слід перевірити різноманітність форм подачі інформації в проекті-презентації: графічні ілюстрації, статистика, діаграми і графіки, експертні оцінки, ресурси Інтернет, приклади, порівняння, цитати тощо. Слід проаналізувати подачу матеріалу презентації з точки зору хронології, пріоритету, тематичної послідовності, структури [3].

Під час проведення презентації слід поводитися професійно, впевнено, треба намагатися показати себе сильною особистістю, в залежності від ситуації гнучко реагувати [14].

Слід врахувати, що текст усного виступу доповнює і описує, але не переказує відображається на екрані інформацію, мова більш популярна і образна, що робить презентацію «об'ємною». Необхідно створити переконливу презентацію, подбати про те, щоб думки доповідача / лектора були не менш яскравими; аудиторія, насамперед, хоче чути виступ доповідача / лектора, а не дивитися на зображення; слайди грають роль допоміжного засобу під час усного виступу. Будь-які символи / позначення повинні бути пояснені до їх першого пред'явлення [3].

Під час оцінки презентації студентам пропонується відповісти на ряд запитань:

- Що вдалося зробити та що треба удосконалити?
- Що може бути змінено, щоб запобігти повторенню?
- Що має бути зроблено в продовженні проекту для поліпшення результатів? [14]

Під час фази оцінювання відбувається контроль виконання задач згідно з планом. Треба встановити, чи досягнута головна мета. Студент підсумовує отримані знання, оцінює результат роботи.

Здатність правильно оцінити свою діяльність, внести швидкі і точні корективи є однією з умов успішного самостійно організованого навчання. Крім того, придбані навички самоконтролю входять істотною частиною в характер людини, визначаючи відповідальне ставлення до виконуваної роботи, правильну самооцінку, організованість [14].

З метою ознайомлення із головними принципами та фазами проведення презентації на практиці та розвитку відповідних компетенцій, які студенти зможуть автономно застосовувати в процесі свого навчання, протягом 2-го семестру 2013-2014 навчального року на практичних заняттях з дисципліни «Лінгвокраїнознавство» в групі студентів – майбутніх перекладачів 4-го курсу був здійснений середньостроковий інформаційний, творчий, практико-орієнтований проект «Німці Дніпропетровська». Цікавий лінгвокраїнознавчий зміст проекту змотивував студентів продемонструвати результати своєї роботи у вигляді презентації на практичному семінарі.

Імпульсом для створення проекту слугувало відвідування групою студентів 4-го курсу екскурсії «Німецький Катеринослав» по місту Дніпропетровську, яку організував німецький розмовний клуб «ДКК». Студенти познайомилися з архітектурними пам'ятками міста та прослухали цікаву лекцію молодого історика Антона Мухіна про вклад губернаторів та провідних архітекторів міста німецького походження у створення Дніпропетровська. Студенти були вражені та захоплені інформацією та з ентузіазмом ділилися своїми враженнями на наступному занятті. У ході розмови студенти неодноразово висловлювали бажання дізнатися більше. Тому з метою з'ясування, що саме слід досліджувати, було запропоновано створити асоціограму «Німці в Дніпропетровську». Серед розмаїття ідей, асоціацій, понять, висловлювань виявилися наступні основні аспекти: історія, суспільні організації, культура та розваги. З урахуванням особистих інтересів та

можливостей студенти були розподілені на групи, які повинні були впродовж двох тижнів, використовуючи різні джерела, знайти якомога більше інформації за виявленими аспектами, не важливо, якою мовою.

На наступному занятті студенти представили результати своїх пошуків у вигляді плакату з відображенням того, що (назва аспекту), де (книга, журнал, газета, інтернет, будь-яка організація), в якому вигляді (текст, відео: новини, концерт, лекція; аудіофайл, інтерв'ю), в якому обсязі та на якій мові вони знайшли. Це викликало подальший інтерес та багато нових ідей щодо реалізації проекту. Перш за все постало питання: «Що саме ми можемо та бажаємо зробити»? Тобто потрібно було встановити головну мету проекту. Після бурхливих дискусій, обговорення та аналізу матеріалу було вирішено створити презентацію за темою «Німці Дніпропетровська», яка включатиме в себе такі аспекти:

1. Історія: створення міста, губернатори німецького походження, архітектори німецького походження, установи та підприємства (школи, училища, заводи тощо).
2. Суспільні німецькі організації в Дніпропетровську.
3. Культура та розважальна сфера.

Для ефективного створення презентації студентам було запропоновано заповнити таблицю, пункти якої представляють основні елементи автономного навчання.

Таблиця 1

Основні елементи автономного навчання

Фази	Мета, цілі	Завдання/час	Методи, стратегії	Контроль
1	1. Вибір теми «Німці Дніпропетровська» 2. Виявлення мети: «Створення презентації «Німці Дніпропетровська»	- асоціограма «Німці в Дніпропетровську» (40 хвил.); - збирання матеріалу за аспектами: історія, установи, культура та розваги (2 тиж.) - створення плакату (2 тиж.)	Стратегія організації /планування; стратегії пам'яті; метод синтезу і аналізу.	Аналіз асоціограми; демонстрація та оцінювання плакату.

2	Розподіл задач	заповнити таблицю (1 год); розподілити завдання (30 хв)	Стратегії планування, управління, оцінювання, особистісно-орієнтовані стратегії.	Таблиця, щоденник студентів.
3.	Розвиток мовленнєвої та соціокультурної компетенції. Розвиток навичок перекладу.	I етап: знайти матеріал за певними темами. II етап: складання тексту презентації. III етап: переклад тексту презентації на німецьку мову	Організаційні, особистісно-орієнтовані, когнітивні стратегії; стратегії управління, контролю та оцінювання.	Показ та аналіз матеріалу в групі. Сортування матеріалу. Перевірка та корегування перекладу
4.	Презентація результатів проекту.	Створення презентації в програмі Power Point; Показ презентації.	Організаційні, когнітивні стратегії.	Перевірка результатів на кожному етапі.
5.	Оцінювання презентації	Обговорення та нотування своїх вражень.	Стратегії контролю та оцінювання.	Написання твору

Слід відзначити, що використання таблиці значно прискорює та полегшує фазу планування презентації.

Під час фази планування між студентами були рівномірно розподілені завдання, обрані методи та стратегії їх виконання, встановлений час реалізації проекту та способи контролю та оцінювання результатів.

Під час фази проведення проекту відбувалися контроль та перевірка завдань і встановлення подальших цілей та завдань.

Слід підкреслити, що до завдань студентів входив переклад великої кількості матеріалу з рідної мови на німецьку, що вимагало певного рівня знань, багато часу, високої концентрації уваги, це значно підвищило словниковий запас та сприяло розвитку умінь і навичок перекладу, що було дуже корисно для майбутніх перекладачів.

Презентація пройшла у форматі семінару на тему «Німці Дніпропетровська». На семінар були запрошені представник ДААД – О.Міттельшпрасс та студенти 2-го, 3-го та 5-го курсів.

Після презентації відбулося оцінювання студентами результатів проекту. Студентам було запропоновано занотувати свої враження про перебіг та здійснення роботи. Незважаючи на усі труднощі, критика студентів виявилася

позитивною. Майже всі студенти вважають, що робота над презентацією розвиває не лише мовленнєву, але й соціокультурну компетентність, а тому має відігравати важливу роль на занятті з іноземної мови.

Підводячи підсумок, треба підкреслити високий рівень зацікавленості студентів під час проведення проекту, а також під час демонстрації результатів та обміну досвідом, що означає хорошу мотивацію, яка в свою чергу сприяла ефективному засвоєнню матеріалу. Студенти засвоїли набагато більше інформації, ніж під час традиційного заняття. Але слід відмітити, що, на жаль, не всі студенти справились з завданнями вчасно. Деякі з них не змогли вірно розподілити свій час, тому презентація проекту була представлена на тиждень пізніше, ніж за планом.

Отже, проаналізувавши класифікації проектів, умови та засоби їх реалізації та здійснивши власний проект, можна зробити висновок, що мультимедійна презентація є необхідною частиною автономного навчання. Слід підкреслити, що критерії проведення презентації та автономного навчання співпадають. І МП, і автономне навчання характеризуються такими рисами: самоорганізація в процесі навчання, впровадження та використання стратегій та методів навчання, зміна традиційної ролі викладача, можливості самооцінювання, зв'язок з попереднім досвідом, орієнтація на свій власний стиль навчання. У зв'язку з цим вважаємо, що інтеграція МП в процес вивчення іноземної мови сприяє більшій вмотивованості та самостійності студентів. Це діяльність, яка дозволяє проявити свою індивідуальність та уміння брати на себе відповідальність за своє навчання. Усвідомлення студентами, що презентація, над якою вони працюють, матиме практичне застосування (конференція, семінар, газета тощо), також сприяє підвищенню відповідальності. Проведення презентації здійснюється за допомогою стратегій та технік навчання. Тому можна зробити висновок, що використання мультимедійних презентацій є одним із найефективніших способів формування та розвитку умінь і навичок автономного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власенко, Л. В. Навчання презентації на заняттях з ділової іноземної мови у ВНЗ / Л. В. Власенко, Н.О. Михайлова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – К.: Гнозис, 2013. – Дод.1 до Вип.31, Том 9 (51). – с.175.
2. Драб Н.Л. Навчання майбутніх економістів іншомовного професійно спрямованого монологічного мовлення (монологу-презентації німецькою мовою): дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец.13.00.02: «Теорія і методика навчання: герман. мови» / Н. Л. Драб. – К., 2005. – 316 с.
3. Маханькова Н. В. Мультимедійная презентація в іноязычному образовании / Н. В.Маханькова, Л. В. Мокрушина. – Ижевск: «Удмуртский университет», 2012. – 125 с.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С.Полат, М. Ю. Бухаркина, М.В.Моисеева, А.Е.Петров; Под ред. Е.С.Полат. – М.: Издательский центр «Академия», 1999. – 224 с.
5. Тарнопольський О.Б. (Успішні презентації). Посібник для навчання презентацій англійською мовою студентів економічних спеціальностей / О. Б. Тарнопольський, Ю.С. Авсюкевич. – К.: Ленвіт, 2007. – 135 с.
6. Hutchinson T. Introduction to Project Work. – Oxford: Oxford University Press, 1991. – 20 p.
7. Mai J. Das ABC Präsentation. So präsentieren Sie richtig mit PowerPoint and Co, erschienen: 10.06.2008, Internetseite: <http://karrierebibel.de/das-abc-der-praesentation-sopraesentieren-sie-richtig-mit-powerpoint-co/>, 15.03.2009.
8. Powell Mark. Dynamic Presentation. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 96 p.
9. <http://www0.eduhi.at/projektleitfaden/index.htm>.

REFERENCES

1. Vlasenko, L. V. Navchannya prezentatsii na zanyattyakh z dilovoi inozemnoi movi u VNZ / L. V. Vlasenko, N.O. Mikhajlova // Gumanitarnij visnik DVNZ

«Pereyaslav-KHmel'nits'kij derzhavnij pedagogichnij universitet imeni Grigoriya Skovorodi. – K.: Gnozis, 2013. – Dod.1 do Vip.31, Tom 9 (51). – s.175.

2. Drab N.L. Navchannya majbutnikh ekonomistiv inshomovnogo profesijno spryamovanogo monologichnogo movlennya (monologu-prezentatsii nimets'koyu movoyu): dis. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. Nauk : spets.13.00.02: «Teoriya i metodika navchannya: german. movi» / N. L. Drab. – K., 2005. – 316 s.

3. Makhan'kova N. V. Mul'timedijnaya prezentatsiya v inoyazychnom obrazovanii / N. V.Makhan'kova, L. V. Mokrushina. – Izhevsk: «Udmurtskij universitet», 2012. – 125 s.

4. Novye pedagogicheskie i informatsionnye tekhnologii v sisteme obrazovaniya: Ucheb. posobie dlya stud. ped. vuzov i sistemy povysh. kvalif. ped. kadrov / E.S.Polat, M. YU. Bukharkina, M.V.Moiseeva, A.E.Petrov; Pod red. E.S.Polat. – M.: Izdatel'skij tsentr «Akademiya», 1999. – 224 s.

5. Tarnopol's'kij O.B. (Uspishni prezentatsii). Posibnik dlya navchannya prezentatsij anglijs'koyu movoyu studentiv ekonomichnikh spetsial'nostej / O. B. Tarnopol's'kij, YU.S. Avsyukevich. – K.: Lenvit, 2007. – 135 s.

6. Hutchinson T. Introduction to Project Work. – Oxford: Oxford University Press, 1991. – 20 p.

1. Mai J. Das ABC Präsentation. So präsentieren Sie richtig mit PowerPoint and Co, erschienen: 10.06.2008, Internetseite: <http://karrierebibel.de/das-abc-der-praesentation-sopraesentieren-sie-richtig-mit-powerpoint-co/>, 15.03.2009.

2. Powell Mark. Dynamic Presentation. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 96 p.

3. <http://www0.eduhi.at/projektleitfaden/index.htm>.